

KYRKESTADENS HÄGNAD OCH GRAVFÄLT

Kyrkestanen är en av länets mer mytiska fornlämningar och ingen har ännu kunnat fastställa dess funktion eller ålder. Fornlämningen består av en 62 x 27 meter stor hägnad med en 5 meter bred och ½ meter hög stenvall. På den västra kortsidan finns en öppning.

Hägnaden ligger i en tallskog på en flack platå och markytan är täckt av ljung som vittnar om alltför hårt betestryck. Den ligger i gränslandet mellan landskapen Västergötland och Småland och märkligt nog går gränsen för Göta älvs och Motala ströms huvudavrinningsområden just här.

Benämningen Kyrkestanen är grundat ur en sägen. Här skulle Habo kyrka byggas, men det som byggdes på dagen revs ner av trollen på natten och arbetet fick därför avbrytas.

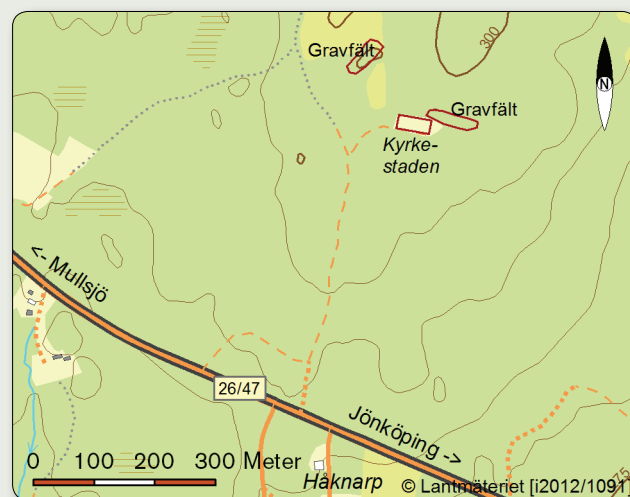
I närheten av Kyrkestanen ligger två gravfält. I östra kanten finns ett med fem gravar och knappt hundra meter längre norrut ligger ett större med elva gravar. Utifrån gravtyperna, bland annat domarringar, en treudd, runda och kadratiska stensättningar, kan de dateras till järnålderns mitt, d.v.s. Kr f – 500 e Kr.

Gravfälten har präglat en del av teorierna om Kyrkestanen – att den är en inhägnad för en forntida grav- eller kultplats. Den har också liknats med de folkvandringstida fornborgarna. Den skulle i så fall främst ha tjänat som en tillflyktsborg när fara hotade. Andra teorier är att den har utgjort någon form av politisk samlingsplats eller att det förekommit kreaturshandel här. För att utforska mer om Kyrkestanen genomfördes en utgrävning 1993, men den gav inga nya svar på frågorna.

Gåtan kring Kyrkestanen är således ännu olöst, men förhoppningsvis blir anläggningen föremål för framtida undersökningar. Man finner nog svaren – men till dess lever myten vidare...



Denna stensättning är belägen på gravfältet norr om Kyrkestanen. Foto Jönköpings läns museum.



SMULTRONSTÄLLE 16



HITTA HIT

Väg 26/47 mellan Jönköping och Mulsjö. Sväng norrut i höjd med Håknarp. Liten blå fornlämningsskylt visar in på en skogsväg. Parkera här. Följ skogsväg ca 500 m.

Koordinater:

N 6415662 / E 436843
(SWEREF 99 TM). N 57°
52' 42,01", E 13° 56' 6,39"
(WGS84)



Vy över Kyrkestanen från nordost. Foto Leif Gustavsson/L.G.foto.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se



SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Läns museet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämnarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgränder med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturresevat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

